

### บทที่ 3

#### ระเบียบวิธีการดำเนินโครงการ

โครงการจัดตั้งศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (A Project for Thailand Public Domain Center; TPDC) ได้นำรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาประกอบการศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการศึกษาแนวโน้มของงานอันมีลิขสิทธิ์ (Copyright Work) และสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรม (Public Domain) ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาทั่วไปสามารถเข้าใจถึงความเป็นมา ตลอดจนเข้าใจในเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ (Copyright Law) อันเป็นที่มาสำคัญของโครงการนี้ อีกทั้งยังสามารถเข้าใจแนวทางในการบริหารจัดการงานอันมีลิขสิทธิ์อย่างมีระบบได้อีกด้วย ตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยการศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธีประกอบกัน ได้แก่

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้านลิขสิทธิ์และการบริหารจัดการ ตลอดจนกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องด้วยการสังเกต และค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่างๆ
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – Depth Interview)
3. การเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมาย

#### 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์และสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรม การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นแนวความรู้เบื้องต้นก่อนจะเริ่มการดำเนินการศึกษา และวางแผนการดำเนินการวิจัยภาคสนามและการประมวลผลเพื่อการวางแผนจัดตั้งศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทยต่อไป
2. สรุปประเด็นปัญหาและขอบเขตของการศึกษา เพื่อการออกแบบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการทำการวิจัย เพื่อนำผลมาประกอบการศึกษา ตลอดจนค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์และสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรม และรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
3. ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม และสรุปออกมาเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่พร้อมจะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยแบบสัมภาษณ์นั้นจะมีการ

ออกแบบคำถามปลายเปิด สำหรับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ในแต่ละสาขาอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์และสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของผู้สร้างสรรค์งาน และผู้ได้รับประโยชน์จากการศึกษา อาทิ นักเขียน สถาปนิก นักออกแบบสิ่งพิมพ์ นักดนตรี นักแต่งเพลง ผู้กำกับภาพยนตร์ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ นักแสดง ช่างภาพ ศิลปิน โปรแกรมเมอร์ หน่วยงาน อาจารย์ และนักศึกษา ซึ่งมีรูปแบบสัมภาษณ์ลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ง่ายในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลในเชิงพรรณนา และในส่วนของแบบสอบถามนั้น จะมีการเก็บข้อมูลเป็นจำนวน 500 ชุด ตามสถานที่ที่กำหนด อาทิ ศูนย์การเรียนรู้ และห้องสมุดต่างๆ เป็นต้น โดยจะนำมาประมวลผลในรูปแบบร้อยละต่อไป ทั้งนี้การทำแบบสอบถามนั้น ได้มีการผสมผสานการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ที่น่าสนใจ มีเวลาและสะดวกที่จะให้ข้อมูลกับนักศึกษา ทั้งนี้ผู้ศึกษาคาดว่าจะได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนาไปสู่แนวทางที่เหมาะสมในการวางแผนจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทยเพิ่มเติมจากการทำแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

4. เก็บข้อมูลภาคสนามทั้งแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

5. เก็บรวบรวมข้อมูลและแยกออกเป็นหมวดหมู่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย อาทิ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ และ การบริหารจัดการรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการวางแผนการดำเนินการต่อไป

- แบบสัมภาษณ์ จำนวน 30 ชุดและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทำแบบสอบถาม เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงพรรณนา

- แบบสอบถาม จำนวน 500 ชุด เพื่อประมวลผลเชิงสถิติ เป็นร้อยละ และจัดทำแผนภูมิเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ ตลอดจนง่ายต่อการค้นคว้าของผู้ศึกษาทั่วไป

6. วิเคราะห์ผลการวิจัยภาคสนามและสรุปผลการวิจัย จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อการบูรณาการแนวความคิดในการจัดตั้งศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทยที่เหมาะสมและทันสมัยกับโลกยุคปัจจุบัน ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาต่อเนื่องและดำเนินการจริง

7. รวบรวมผลการวิจัยทั้งหมด ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด เพื่อนำมาสร้างรูปแบบศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการประมวลองค์ความรู้ทั้งหมดที่ได้มาทั้งจากการดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลมาเป็นพื้นฐานในการวางแผนทั้งหมด

8. ตรวจสอบเนื้อหา และความเชื่อมโยงของข้อมูลในแต่ละบท ตลอดจนข้อผิดพลาดต่างๆ เพื่อแก้ไข เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดอันจะเกิดขึ้นจากการศึกษา

9. สรุปผลการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อผู้ศึกษาทั่วไป ตลอดจนการนำไปใช้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

10. ตรวจสอบรูปแบบการจัดทำโครงการ ระเบียบวิธีวิจัยอีกครั้ง ตลอดจนรูปแบบการพิมพ์ และระบบของวิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

### 3.2 กลุ่มประชากรที่ศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถแบ่งกลุ่มประชากรที่จะศึกษาได้เป็น 2 ส่วนคือ

1. กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 30 คน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการกระจายทางด้านเนื้อหาโดยการเลือกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ให้หลากหลาย แต่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ จำนวน 20 คน อันประกอบด้วย นักเขียน สถาปนิก นักออกแบบสิ่งพิมพ์ นักดนตรี นักแต่งเพลง ผู้กำกับภาพยนตร์ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ นักแสดง ช่างภาพ ศิลปิน โปรแกรมเมอร์ เพื่อให้ครอบคลุมเกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์แต่ละประเภทให้มากที่สุด อีกทั้งยังได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้บริการทั่วไปของศูนย์อันจะนำมาเป็นกรณีศึกษา ทยายความอาจารย์และนักศึกษา ผู้ได้รับประโยชน์จากงานสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรม อีกจำนวน 10 คน อีกด้วย โดยทั้งหมดจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ด้วยการสัมภาษณ์โดยตรง การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และการโต้ตอบกันด้วยโปรแกรมการสนทนา Windows Live Messenger

2. กลุ่มผู้ทำแบบสอบถาม จำนวน 500 คน ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งการเก็บแบบสอบถามกับผู้ให้บริการศูนย์ต่างๆ จำนวน 5 แห่ง แห่งละ 100 ชุด ได้แก่ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) อุทยานการเรียนรู้ (TK park) ห้องสมุดมารวย หอสมุดแห่งชาติ และทั่วไป อันประกอบไปด้วย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้รับคำตอบจากกลุ่มผู้สนใจใช้บริการศูนย์ข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนสามารถสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นกรณีศึกษาเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 30 คนข้างต้นได้อีกด้วย (In-Depth Interview) ทั้งนี้ก็เพื่อรายละเอียดในการเพิ่มเติมลงในข้อเสนอแนะอันจะเกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

### 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กลุ่มผู้สร้างสร้งงานอันมีลิขสิทธิ์ อันประกอบด้วย นักเขียน สถาปนิก นักออกแบบสิ่งพิมพ์ นักดนตรี นักแต่งเพลง ผู้กำกับภาพยนตร์ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ นักแสดง ช่างภาพ ศิลปิน โปรแกรมเมอร์ เพื่อให้ครอบคลุมเกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์แต่ละประเภทให้มากที่สุด อีกทั้งยังได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้บริการทั่วไปของศูนย์อันจะนำมาเป็นกรณีศึกษา หน่วยงาน อาจารย์และนักศึกษา ผู้ได้รับประโยชน์จากงานสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรม โดยการจัดทำแบบสัมภาษณ์ด้วยคำถามลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้่ายต่อการจัดเก็บ วิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลในเชิงพรรณนา และเกิดประโยชน์สูงสุดในการศึกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับคำถามดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ในกรณีผู้ให้สัมภาษณ์ยินดีให้ข้อมูลแต่ไม่ประสงค์ออกนาม ก็สามารถดำเนินการสัมภาษณ์ต่อได้ เพราะส่งผลกระทบต่อการศึกษาครั้งนี้ และอาชีพและลักษณะงาน ตลอดจนรายละเอียดของงานที่ทำโดยสังเขป จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 รายละเอียดของการสร้างสร้งงาน ตลอดจนอุปนิสัย ความเคยชิน และพฤติกรรมในการทำงานที่สามารถเปิดเผยได้ จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 ทศนคติและความคาดหวังของศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย อันจะเกิดขึ้น ตลอดจนข้อคิดเห็นในส่วนประกอบต่างๆ ของศูนย์ที่จะเกิดขึ้น จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 4 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมและลิขสิทธิ์ จำนวน 2 ข้อ

รวมทั้งหมดจำนวน 15 ข้อ ซึ่งทั้งหมดนี้ จะนำมารวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลเชิงพรรณนาเพื่อให้่ายต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการศึกษาต่อเนื่องนั่นเอง

2. การเก็บแบบสอบถาม โดยระบุพื้นที่ที่สามารถนำเอาผลการวิจัยมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ตามสถานที่ต่างๆ ตามที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้แบบสอบถามจะแบ่งเป็น 3 ส่วนที่สำคัญดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล อาทิ เพศ สถานภาพ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ

ส่วนที่ 3 บทสัมภาษณ์ (ถ้ามี) ในกรณีที่ผู้กรอกแบบสอบถามมีเวลา และยินดีที่จะให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นอื่นๆ นอกเหนือจากการทำแบบสอบถาม

### 3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ดังนั้นเพื่อความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จึงจำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพราะเมื่อนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้แล้ว จำเป็นจะต้องส่งผลกระทบเชิงบวก หรือมีประโยชน์ต่อการศึกษาดังนั้นจำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงตลอดจนความซ้ำซ้อนกันของคำถาม เพื่อให้ได้เครื่องมือที่จะนำมาใช้ที่สมบูรณ์ และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ทั้งนี้ยังรวมไปถึงการเรียงลำดับความคิดของคำถามอีกด้วย

### 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้มีการแบ่งแหล่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยจัดเก็บจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ กลุ่มผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ อันประกอบด้วย นักเขียน สถาปนิก นักออกแบบสิ่งพิมพ์ นักดนตรี นักแต่งเพลง ผู้กำกับภาพยนตร์ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ นักแสดง ช่างภาพ ศิลปิน โปรแกรมเมอร์ อีกทั้งยังได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้บริการทั่วไปของศูนย์อันจะนำมาเป็นกรณีศึกษา ทนายความ อาจารย์ และนักศึกษา ผู้ได้รับประโยชน์จากงานสาธารณสุขสมบัติทางวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมาย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยค้นคว้าและวิจัยเอกสาร (Document Research) ซึ่งได้มาจากเอกสาร หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์ สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรม ตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการองค์ความรู้เหล่านี้มาใช้ในการวางแผน และสร้างแนวทางการบริหารศูนย์สาธารณสุขสมบัติทางวัฒนธรรมต่อไป ทั้งนี้ผู้ศึกษายังได้ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตร DL-101 อันเป็นการเรียนรู้ทรัพยากรทางปัญญาทางไกล (Distance Learning Program) ของกรมทรัพย์สิน

ทางปัญญาโดยความร่วมมือจากองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ซึ่งได้จัดทำระบบการเรียนการสอนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning system) ด้านทรัพย์สินทางปัญญา อีกทั้งยังเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เพื่อความรู้และเข้าใจในระบบของทรัพย์สินทางปัญญาอย่างถ่องแท้อีกด้วย

### 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ข้อมูลทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และข้อมูลเชิงเอกสารแล้ว ก็ akan นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดเก็บอย่างมีระบบ พร้อมทั้งการตรวจสอบข้อมูลควบคู่ไปด้วย เพื่อความถูกต้องของข้อมูล ก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์ และประมวลผลเชิงพรรณนา ซึ่งทั้งนี้จะเป็นการประมวลผลจากผลการวิจัยที่ได้รับจริง ประกอบกับข้อมูลเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษามา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับโครงการจัดตั้งศูนย์สาธารณสมบัติทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทยให้เห็นผลชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุด ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อเนื่องและการนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ